

Psychotrauma: op de scheidslijn van lichaam en geest

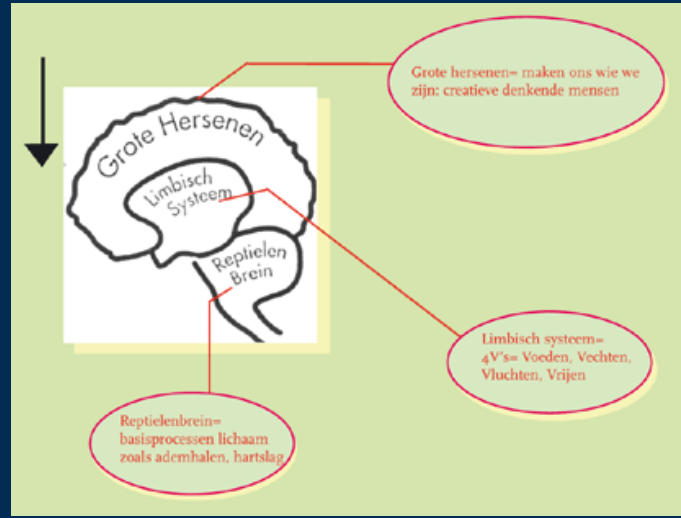
19 november 2008

Stefan Bogaerts
Hoogleraar forensische psychologie
Universiteit van Tilburg
Katholieke Universiteit Leuven
De Waag, ambulante forensische psychiatrie
s.bogaerts@uvt.nl
Stefan.Bogaerts@law.kuleuven.be

Psychotrauma: op de scheidslijn van lichaam en geest

interactionisme
≠ parallelisme

Geweld op de werkvloer: waarover spreken we?

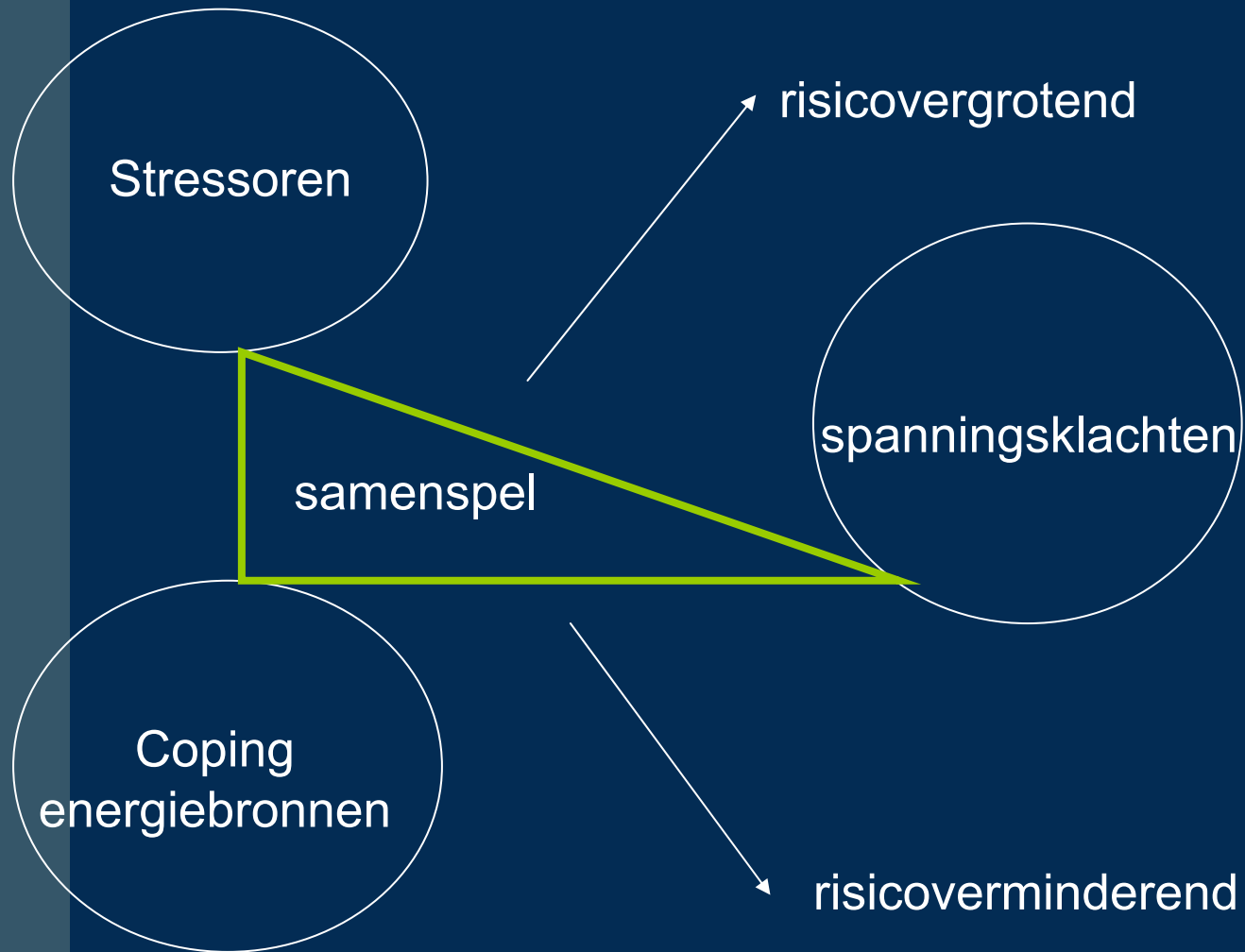
Definities van ongewenste omgangsvormen

'Ongewenste omgangsvormen' is een **verzamelnaam** voor bijvoorbeeld seksuele intimidatie, agressie en geweld en pesten op het werk. Het is een vorm van (systematisch) vijandig gedrag op de werkvloer dat gericht is tegen medewerkers. We onderscheiden de volgende ongewenste omgangsvormen:

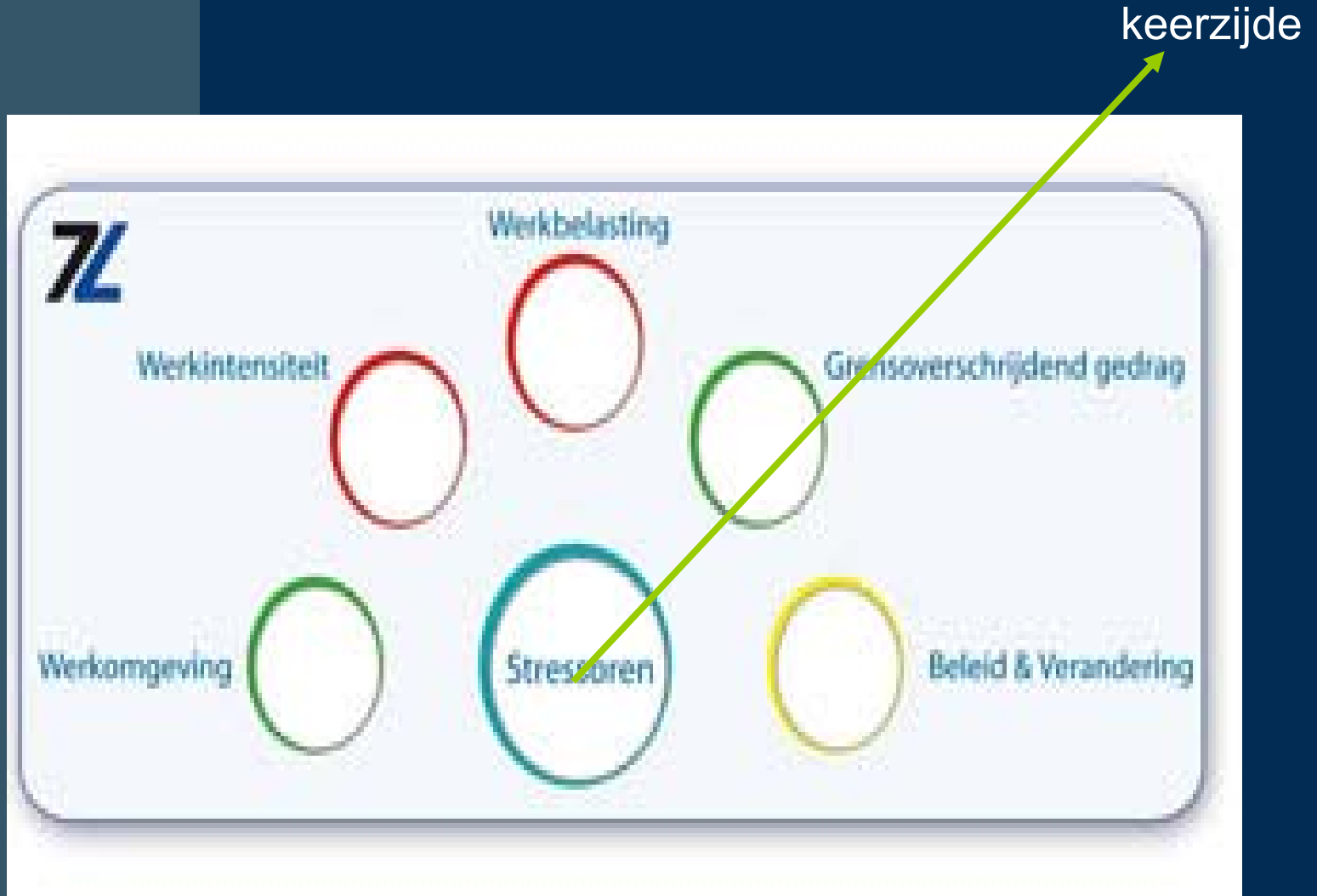
- **Agressie en geweld (internen / externen)**
- **Seksuele intimidatie (internen / externen)**
- **Pesten (intern / mindere mate externen)**
- **Discriminatie (internen / externen)**
- **Conflicten op het werk (internen)**

Van Amstel & Evers; 2000 Van der Werf, 2003; Bogaerts, Den Hartogh & Van der Knaap, 2008).

Geweld op de werkvloer

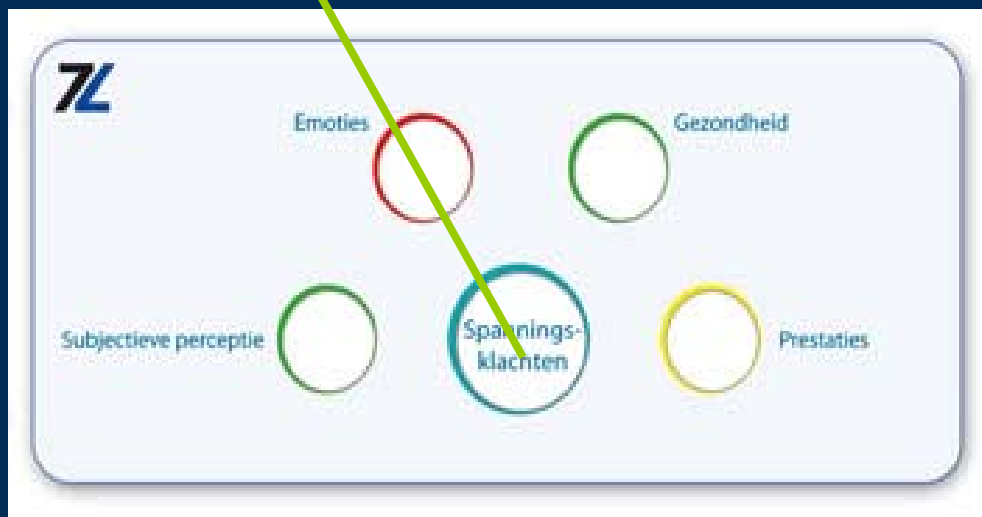
Stressoren op de werkvloer: de grote lijnen

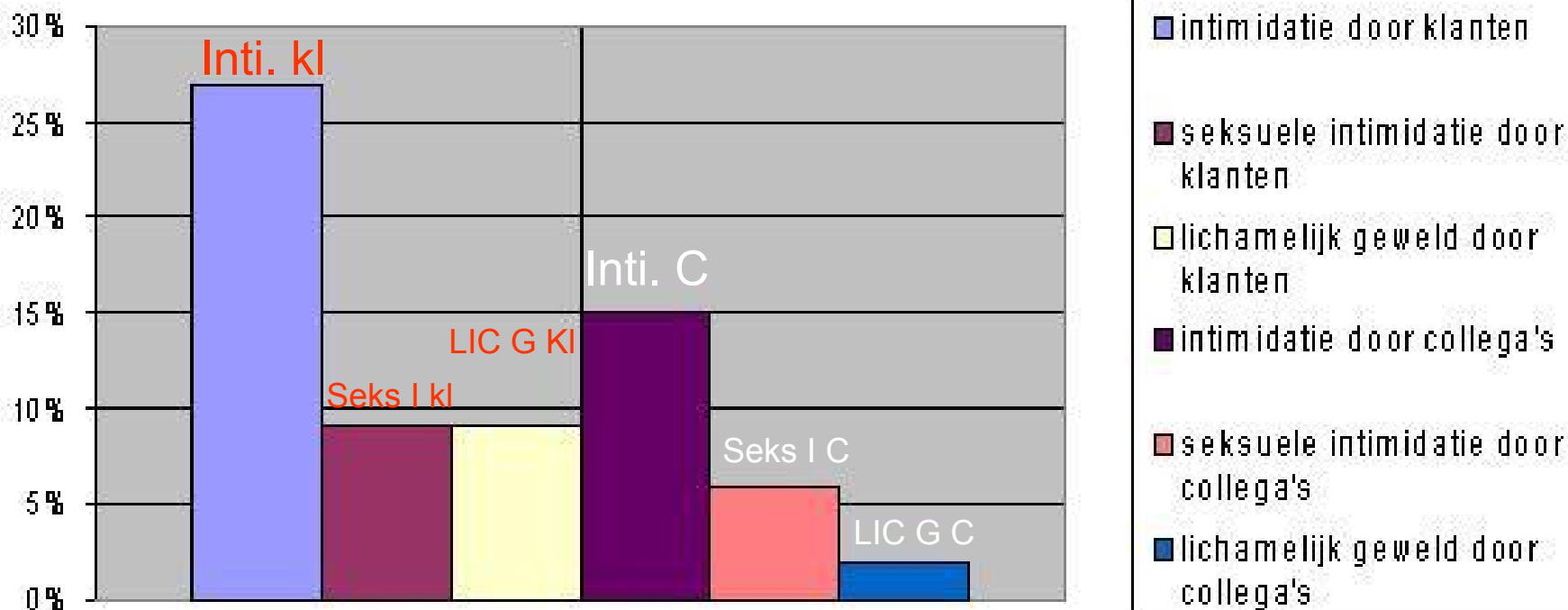
Energiebronnen en spanningsklachten op de werkvloer

keerzijde

Intimidatie en geweld op de werkvloer in 2003

Bron: TNO Arbeid (over sectoren heen)

Geweld op de werkvloer door externen: verschillen tussen sectoren

sectoren	Intimidatie door klanten	Ongewenste seksuele aandacht door klanten	Pesten door klanten	Lichamelijk geweld door klanten
Medische praktijk (poly)	55%	29%	25%	23%
Onderwijs: sec.	42	8	24	7
Ziekenhuis	47	19	10	19
Openbaar bestuur	31	3	4	2
NS	31	7	19	8
Horeca	26	14	15	6

 E
M
O
T
B
E
L
A
S
T
I
N
G
39

19

21

13

9

--

Geweld op de werkvloer door externen: verschillen tussen sectoren

Niet geweldgerelateerd

Gezondheidsklachten door het werk veroorzaakt in Nederland en in de EU-31

Klachten	NL	EU-31
Rugklachten / armen en benen	56	71
Vermoeidheid	60	67
Stress	66	66
Hoofdpijn	35	47
Irritatie	39	28
Slaapproblemen	28	27
Angst	10	23
Buikpijn	10	18
Hart- en vaatziekten	5	8

Symptomen van
?????

Geweld op de werkvloer tussen personeel onderling // leidinggevenden en personeel

Geweld op de werkvloer tussen personeel onderling // leidinggevenden en personeel

Volgens de Nederlandse monitor (Nederlandse Enquête Arbeidsomstandigheden) meldt **28 procent van de Nederlandse werknemers in 2006 dat zij te maken hebben gehad met ongewenst gedrag door leiding en/of collega's**. TNO verrichtte dit onderzoek met een **schriftelijke vragenlijst** die is voorgelegd aan een representatieve groep Nederlandse werknemers. Een van de vragen is of men in het **afgelopen jaar** is geconfronteerd met (seksuele) intimidatie, pesten of agressie door leidinggevenden en/of collega's.

10 a 15% > 2003

????

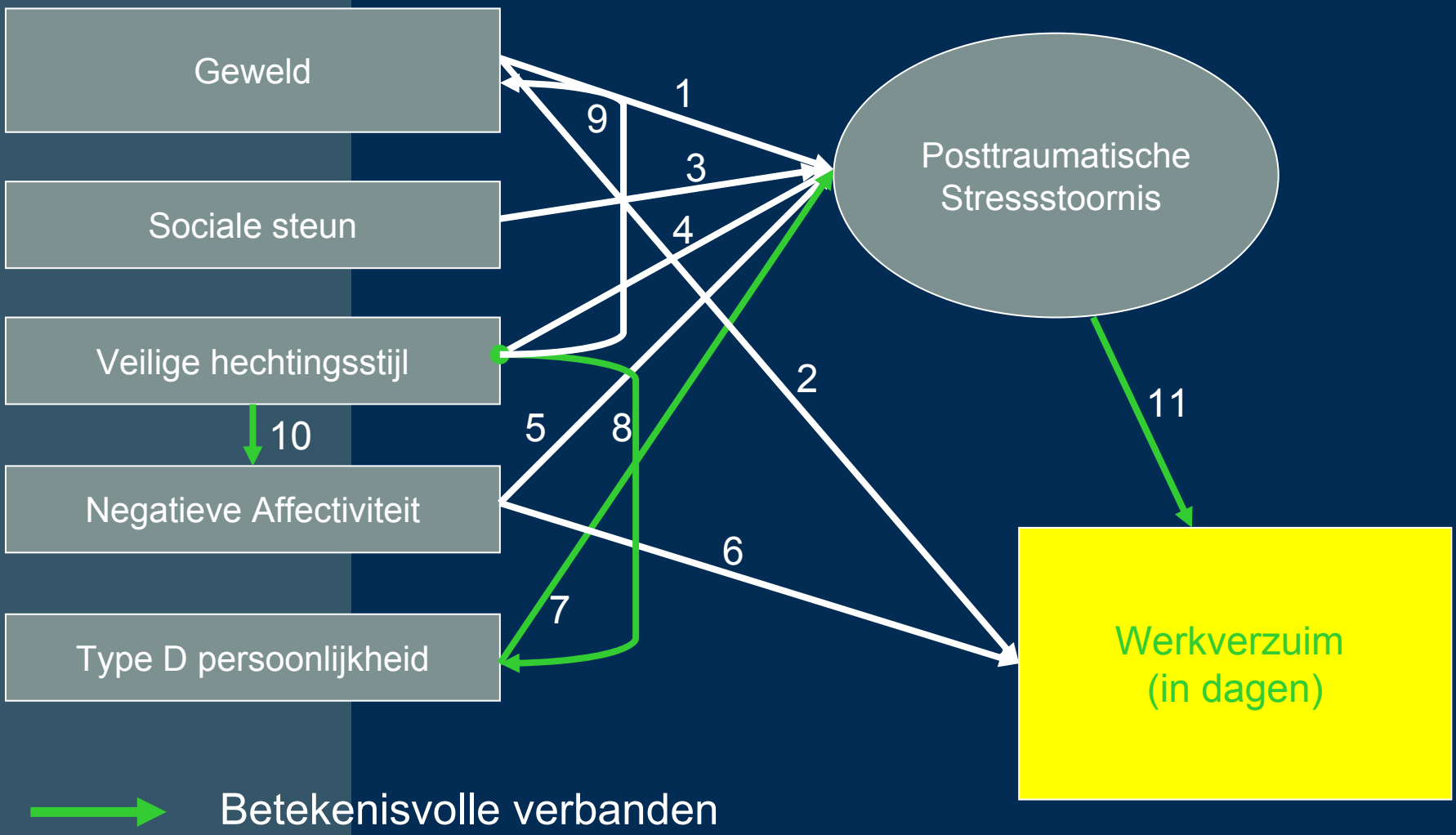
→ Ook eerder getoonde cijfers

Geweld op de werkvloer tussen personeel onderling // leidinggevenden en personeel

Ongewenst gedrag (typen OAG)	Man (N=3782)	Vrouw (N=1968)	Totaal (N=5750)
Ongewenste seksuele aandacht door 1 collega	198 (5%)**	279 (14%)	477 (8%)
Ongewenste seksuele aandacht door meerdere collega's	147 (4%)*	128 (7%)	275 (4%)
Ongewenste seksuele aandacht door leidinggevende	48 (1%)**	118 (6%)	166 (3%)
Intimidatie door 1 collega	650 (33%)**	264 (7%)	914 (16%)
Intimidatie door meerdere collega's	357 (18%)**	125 (3%)	482 (8%)
Intimidatie door leidinggevende	611 (31%)**	166 (4%)	777 (14%)
Lichamelijk geweld door 1 collega	149 (4%)**	18 (—)	167 (3%)
Lichamelijk geweld door meerdere collega's	92 (2%)**	12 (—)	104 (2%)
Lichamelijk geweld door leidinggevende	99 (3%)**	19 (—)	118 (2%)

*: $p < .05$; **: $p < .01$

Geweld op de werkvloer tussen personeel onderling // leidinggevenden en personeel

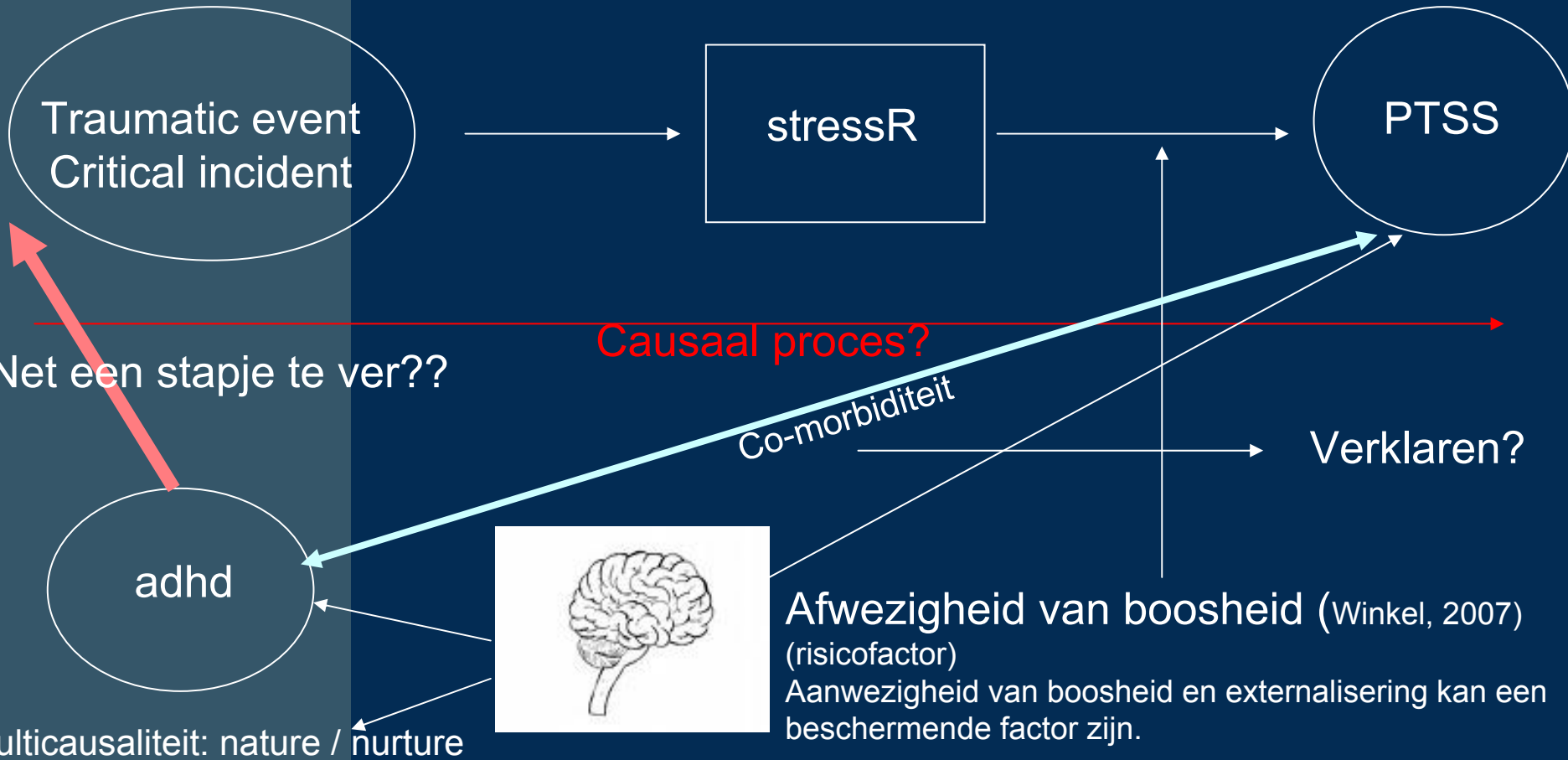

Vervolgonderzoek in gevangnissen (Kunst, Schweiser, Bogaerts & Van der Knaap, 2008)

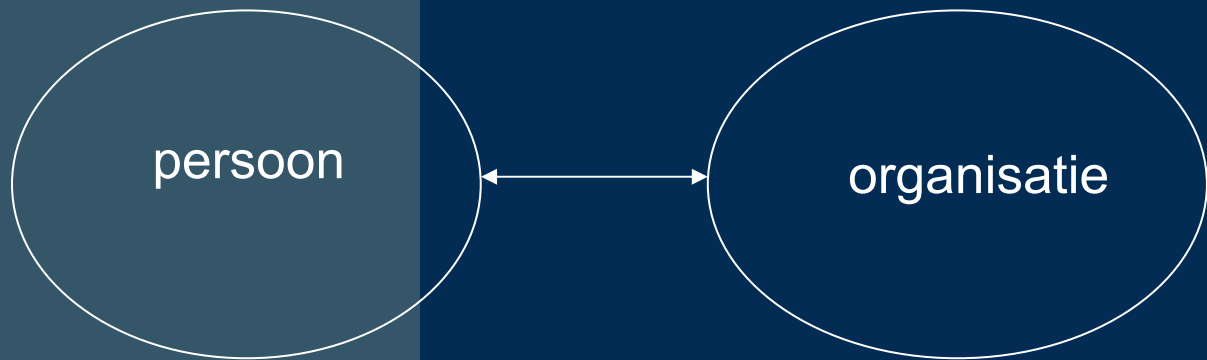
Oorzaken: de een wel, de ander niet?

1 voorbeeld

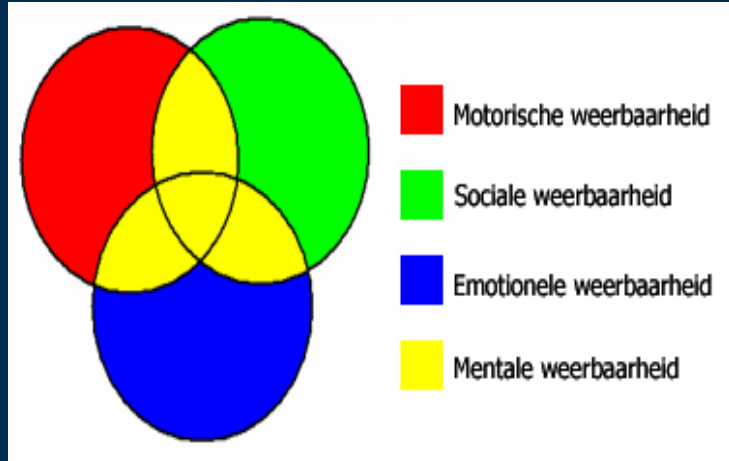
Risicofactoren voor slachtofferschap?

maatregelen

A graphic for 'Rosetta' leadership training. It features a central compass with a green arrow pointing up. Surrounding the compass are several colored circles containing text: 'Leiderschap' (orange), 'emotionele intelligentie' (red), 'Persoonlijkheid begrijpen' (purple), 'Zinnige feedback' (grey), 'Denkpatronen' (red), 'Ken u Zelf' (blue), and 'Conflict management' (purple). At the bottom, the text 'Ken u Zelf Leiderschap Training' is displayed.

Eye Movement Desensitization and Reprocessing

↓

Veelbelovende therapie
op grond van
internationaal onderzoek

↙

Mechanisme?
Hoe werkt het?

